

ข้อเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อเนื่อง น่าจะได้ศึกษาถึงความเป็นมาของโรงเรียน
สาธิต และเป้าหมายของการมีโรงเรียนสาธิตโดยทั่วไป ตลอดจนวัตถุประสงค์และวิธี
ปฏิบัติของโรงเรียนสาธิตที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะของสถาบันผลิตครูที่นำมาใช้ในการวิจัย
ครั้งนี้ดังต่อไปนี้

ความเป็นมาของโรงเรียนสาธิตโดยทั่วไป

ค.ศ. 1654 แนวความคิดที่จะมีโรงเรียนสาธิตในสถาบันฝึกหัดครูเริ่มมีขึ้น
เมื่อ Earnest, Duke of Gotha กล่าวว่านักศึกษาฝึกหัดครูควรได้เรียนภาคปฏิบัติ
ในสิ่งที่ตนจะต้องทำการสอนด้วย¹⁵

ค.ศ. 1788 โรงเรียนสาธิตสำหรับการฝึกหัดครูแห่งแรก มีขึ้นที่กรุงเบอร์ลิน
ประเทศเยอรมัน เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกหัดครูได้มีโอกาสสังเกตการสอนในโรงเรียนและ
ได้ฝึกสอนโดยมีอาจารย์นิเทศ¹⁶

---

¹⁵Wichit Srisa-an, "A Study of Current Functions and
the Administrative Structure and Practices of Campus Laboratory
School," Unpublished Master's Thesis, University of Minnesota,
1963, pp.2-5.

¹⁶Ibid.

ค.ศ. 1805 - 1825 Henry Pestalozzi ได้จัดตั้งโรงเรียน
สาธิตขึ้น 2 แห่ง ที่เมือง Burgdorf และเมือง Yverdun ในประเทศสวิต
เซอร์แลนด์ เพื่อประโยชน์ทางวิชาชีพครูและเป็นสถานที่ที่ครูได้นำส่งแก่และศึกษา
การจัดการเรียนการสอนแก่เด็ก¹⁷

ค.ศ. 1838 ประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มมีโรงเรียนสาธิตเป็นแห่งแรก
ที่เมืองเล็กซิงตัน (Lexington) รัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts)¹⁸

ค.ศ. 1859 ประเทศสหรัฐอเมริกามีการประชุมโรงเรียนฝึกหัดครู
ครั้งที่ 1 (First Annual Convention of American Normal School
Association) ที่เมืองเทรนตัน (Trenton) รัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey)
โดยมีข้อตกลงในการประชุมข้อหนึ่งว่า การศึกษาสำหรับครูไม่ควรมีแต่ภาคทฤษฎีเท่านั้น
ควรจะต้องมีภาคปฏิบัติให้สามารถปฏิบัติได้ด้วย ดังนั้นโรงเรียนฝึกหัดครู (Normal
School) จึงควรมีโรงเรียนที่จะใช้สำหรับส่งแก่และฝึกหัดสอน¹⁹

ค.ศ. 1883 พันเอก ฟรานซิส พาร์คเกอร์ (Colonel Francis W.
Parker) ซึ่งเดิมเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูคุกเคาตี้ และต่อมาได้ย้ายมาเป็น
อาจารย์ใหญ่วิทยาลัยฝึกหัดครูชิคาโก ได้จัดตั้งโรงเรียนสาธิตหรือโรงเรียนทดลองใน

---

¹⁷อมร พรหมมีฤทธิ์, "การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนสาธิตใน
สังกัดกรมการฝึกหัดครู" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชานิเทศและการบริหาร
การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510. (อัคราเนา), หน้า 12.

¹⁸Otto Hughes, "The Role of the Campus Laboratory School,"
Bulletin of the School of Education, Indiana University,
35 (March, 1959), 2-6.

¹⁹อมร พรหมมีฤทธิ์, เรื่องเดิม, หน้า 13.

ระดับอนุบาลและประถมศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนฝึกหัดครู โดยมุ่งหนักทาง
 ด้านการศึกษาและทดลอง เพื่อปรับปรุงการสอนเกี่ยวกับการฝึกหน้าที่พลเมืองและการ
 ปรับปรุงชีวิตในชุมชน ทำให้ปาร์กเกอร์และคณะครูที่ทำการทดลองมีชื่อเสียงมาก
 ในขณะนั้น²⁰

ค.ศ. 1887 คณะอาจารย์ฝ่ายวิชาการศึกษาของมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย
 ได้เริ่มทำการทดลองหลักสูตรและวิธีสอนในโรงเรียนสาธิต โดยถือว่าโรงเรียน
 สาธิตควรมีหน้าที่เป็นแหล่งทดลองของวิชาชีพครู²¹

ค.ศ. 1896 จอห์น ดีวีย์ (John Dewey) เมื่อเป็นหัวหน้าแผนกวิชา
 การศึกษาและปรัชญาที่มหาวิทยาลัยชิคาโก ก็ได้ทำการทดลองเพื่อศึกษาและวิจัยปัญหา
 ทางจิตวิทยาและสังคมวิทยา และทดสอบหลักปรัชญาทางการศึกษา จุดมุ่งหมายของ
 โรงเรียนสาธิต คือการนำความรู้ของการดำเนินงานแบบวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ในการ
 การศึกษา²²

ค.ศ. 1909 ชาร์ลส์ เฮช จักค์ (Charles H. Judd) ซึ่งต่อมาได้
 เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการศึกษาที่มหาวิทยาลัยชิคาโก ได้ปรับปรุงโรงเรียนสาธิตทดลอง
 ที่มีอยู่สองแห่ง แห่งหนึ่งสำหรับฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี อีกแห่งหนึ่งสำหรับปริญญาโท
 โดยพยายามใช้วิธีสอนจากหลักพัฒนาการของเด็ก และส่งเสริมให้มีการสอนอ่าน คัด
 และเลขโดยใช้วิธีทดลองแบบต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้วิชาครูมีหลักวิชาการที่สามารถพิสูจน์
 ได้และมีทักษะที่ถ่ายทอดหรือสอนได้²³

²⁰ Hughes, loc.cit.

²¹ อมร พรหมมีฤทธิ, เรื่องเดิม, หน้า 14.

²² เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

²³ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

ค.ศ. 1917 แผนกฝึกหัดครูของมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย เริ่มการใช้โรงเรียนสาธิตทดลองตามจุดประสงค์ใหม่ ซึ่งย้ำการทดลองโดยอาศัยหลักความรู้จากวิชาจิตวิทยา และพัฒนาการของมนุษย์ เพื่อให้ได้ผลทางด้านการศึกษาทดลอง โรงเรียนสาธิตแห่งนี้จึงไม่เปิดให้เป็นที่ฝึกสอนหรือสังเกตการสอน²⁴

ค.ศ. 1926 สมาคมวิทยาลัยครูแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Association of Teachers College) ได้วางมาตรฐานเป็นทางการสำหรับสถาบันฝึกหัดครูไว้ดังนี้

1. วิทยาลัยครูแต่ละแห่งต้องมีโรงเรียนฝึกหัดสอน
2. ครูแต่ละคนในโรงเรียนฝึกหัดสอนต้องรับผิดชอบเด็กไม่เกิน 40 คน
3. นักศึกษาฝึกหัดครูทุกคนจะต้องฝึกสอนในระยะเวลาอย่างน้อยที่สุด 90 ชั่วโมง
4. ถ้ามีนักศึกษาฝึกหัดครูออกฝึกสอนจำนวน 18 คน จะต้องมียุติบัตรนักเรียนไม่ต่ำกว่า 30 คน สำหรับนักศึกษาฝึกหัดครูกลุ่มนี้ฝึกสอน
5. ต้องมีครูพี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่เต็มเวลาจำนวน 1 คน ต่อนักศึกษาที่ฝึกสอน 50 คน
6. ครูประจำโรงเรียนฝึกหัดสอนต้องมีชั่วโมงสอนอย่างน้อยที่สุด 2 ใน 5 ของการสอนทั้งหมด

มาตรฐานนี้ได้ใช้มากกว่า 20 ปี จนกระทั่ง ค.ศ. 1948 จึงได้มีโอกาสปรับปรุงมาตรฐานใหม่โดยพยายามจัดการศึกษาให้สนองความต้องการของเด็ก และขณะเดียวกันก็ให้นักศึกษาที่จะเป็นครูต่อไปมีโอกาสได้ฝึกหัดสอนด้วย²⁵

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

²⁵ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

โรงเรียนสาธิตมีจุดกำเนิดในทวีปยุโรปที่ประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน และ สวิตเซอร์แลนด์ตามลำดับ ต่อมาได้แพร่หลายและเจริญก้าวหน้าที่สุดในประเทศสหรัฐอเมริกา จากนั้นมาแนวความคิดที่จัดให้มีโรงเรียนสาธิตในสถาบันฝึกหัดครูเพื่อเป็น เครื่องมือสำคัญในการผลิตครูก็ได้แพร่หลายไปทั่วโลก

ความเป็นมาของโรงเรียนสาธิตในประเทศไทย²⁶

โรงเรียนสาธิตไม่ใช่ของใหม่สำหรับประเทศไทย เพราะได้ตั้งขึ้นครั้งแรกหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. 2475 ชื่อว่า โรงเรียนประถมวัดหัวลำโพง แต่ในครั้งนั้นเรียกได้ว่าเป็น โรงเรียนฝึกหัดสอนหรือฝึกหัดงาน ของแผนกวิชาครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาได้ย้ายมาตั้งอยู่ที่สนามกีฬาแห่งชาติ และได้เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า โรงเรียนหอวัง อาจารย์ใหญ่คือ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล โรงเรียนนี้ทำหน้าที่เป็นโรงเรียนฝึกสอน ของแผนกฝึกหัดครูชั้นประโยคครูมัธยมในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย โรงเรียนหอวังได้ทำหน้าที่ของโรงเรียนสาธิตจนถึงปี พ.ศ. 2487 จึงโคลมเลิกไป

ต่อมากรมการฝึกหัดครู ได้จัดตั้งโรงเรียนสาธิตขึ้นเป็นแห่งแรกคือโรงเรียน สาธิตปทุมวัน เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2496 ปัจจุบันคือโรงเรียนมัธยมสาธิต ปทุมวัน ขึ้นกับวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน และต่อจากนั้นก็เปิดโรงเรียนประถม สาธิตประสานมิตร ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ขึ้นในปี พ.ศ. 2499 และต่อมาในปี เดียวกันนั้นเอง ก็ได้เปิดโรงเรียนมัธยมสาธิตประสานมิตรขึ้นด้วย ต่อจากนั้นกรมการ ฝึกหัดครูก็ได้จัดตั้งโรงเรียนสาธิตในสถานศึกษาฝึกหัดครูต่าง ๆ ขึ้นหลายแห่งด้วยกัน

_____ จึงจะเสนอให้เห็นถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ ความมุ่งหมายและแนวการ ดำเนินงานอย่างพอสังเขปเพื่อประกอบความเข้าใจดังนี้

²⁶ เรื่องเดียวกัน , หน้า 15-16.

ความเป็นมาของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย²⁷

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีประวัติการตั้งโรงเรียนสืบเนื่องมาจากโรงเรียนมัธยมหอวัง ซึ่งเป็นโรงเรียนสาธิต สังกัดแผนกวิชาครุศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันเป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อการฝึกหัดครูชั้นประโยคครูมัธยม

003372

ครั้นต่อมาโรงเรียนมัธยมหอวัง ได้เปลี่ยนรูปงานมาเป็นโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แผนกวิชาครุศาสตร์ จึงไม่มีโรงเรียนสำหรับการฝึกหัดครูมาเป็นระยะเวลาประมาณสิบห้าปี

เมื่อแผนกวิชาครุศาสตร์ขยายงานเป็นคณะครุศาสตร์ โดยมีศาสตราจารย์ คุณหญิง พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา เป็นคณบดี ได้เห็นความจำเป็นในการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตเพื่อการฝึกหัดครูชั้นปริญญาแทนโรงเรียนมัธยมหอวัง จึงได้จัดตั้งขึ้นและให้ชื่อว่า โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2501

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ เป็นโรงเรียนในสังกัดคณะครุศาสตร์ ได้จัดแบ่งงานออกเป็นหน่วย คือสาธิตฝ่ายประถมและสาธิตฝ่ายมัธยม คณะครุศาสตร์ได้ปรับปรุงระบบงานเพื่อให้โรงเรียนสาธิตทำหน้าที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติการ ให้แก่อาจารย์และนิสิตในคณะได้ดียิ่งขึ้น โดยให้หน่วยงานสาธิตฝ่ายประถมและฝ่ายมัธยม มีอาจารย์ใหญ่ของตนเองทำหน้าที่บริหารโรงเรียน มีหัวหน้า

²⁷ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 3-7.

แผนวิชาประถมศึกษาและหัวหน้าแผนวิชามัธยมศึกษา. เป็นฝ่ายให้คำแนะนำทางวิชาการ และมีผู้อำนวยการประสานงานของทั้งสองหน่วย

โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม) เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายมัธยม) นอกจากจะมีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 5 แล้ว ไ้รวมเอาชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เข้าไว้ด้วย ในรูปการแบ่งชั้นระบบใหม่ ซึ่งโรงเรียนเริ่มทดลองใช้ในปีการศึกษา 2512 ดังนั้นเมื่อนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 สอบได้แล้ว ก็จะย้ายไปเรียนในชั้นประถมปีที่ 7 ของฝ่ายมัธยมต่อไป จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์การจัดตั้งโรงเรียนสาธิต

1. เพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติการในค่านิยมวิชาครูศาสตร์แก่นิสิตคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกหัดครูในระดับปริญญา
2. เพื่อเป็นสถานศึกษา วิจัย ทดลอง ค้นคว้าหาความรู้ และแนวปฏิบัติที่จะปรับปรุงให้วิชาครูศาสตร์ก้าวหน้ายิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแหล่งวิชาทางการจัด และดำเนินการศึกษาและการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ให้แก่โรงเรียนทั่วไป
4. เพื่อเป็นสวัสดิการ การศึกษาสำหรับบุตรอาจารย์ประจำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความมุ่งหมายของการเรียนการสอน

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งฝ่ายประถมและมัธยม มีความประสงค์ที่จะดำเนินการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ศิลธรรม สังคม เพื่อจะช่วยให้เด็กนักเรียนแต่ละคนได้เจริญเติบโตเต็มที่เท่าที่ควรจะเป็นในทุกด้าน โรงเรียนยึดหลักการที่จะผลิตปัญญาชนผู้เป็นพลเมืองดี ในอนาคตให้แก่ประเทศไทย

ความเป็นมาของโรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร²⁸

เมื่อ พ.ศ. 2491 กรมสามัญศึกษา (เดิม) ซื้อที่ดินเหมาะที่จะจัดตั้งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ม.ล. ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวง ได้เขียนแผนผังวางรูปโรงเรียนขึ้น และให้นายพิณ สันธุเสก สถาปนิกเป็นผู้ออกแบบก่อสร้าง ลงมือก่อสร้างเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2493 กรมสามัญศึกษา (เดิม) และกรมสามัญศึกษา (ใหม่) ได้ใช้งบประมาณก่อสร้างเป็นงวด ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2493 ถึง พ.ศ. 2498

ครั้นเมื่อโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ขอขยประสานมิตร ได้รับการสถาปนาเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาจัดสอนวิชาการศึกษาสาขาต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้โอนอาคารก่อสร้างที่ค้างอยู่ให้วิทยาลัยวิชาการศึกษา เพื่อใช้เป็นโรงเรียนสาธิต และให้เงิน ก.ศ.ส. จำนวนหนึ่ง เพื่อจัดการก่อสร้างให้เสร็จและจัดซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็น กระทรวงศึกษาธิการได้ให้นายพูนจิตร์ มีกังวาล รับช่วงเป็นสถาปนิกต่อมา และให้นางไพเราะ ต้นจิตกุล ศึกษาานิเทศกรรมการฝึกหัดครูมาร่วมกับสถาปนิก จัดการก่อสร้างและซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็น ตลอดจนการหาตัวบุคคลที่จะเข้ามาทำการสอน โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจัดตั้งโรงเรียนประถมสาธิต

กระทรวงศึกษาธิการประกาศตั้งโรงเรียนนี้ขึ้น เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2499 ให้ชื่อว่า "โรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁸โรงเรียนสาธิตประถมประสานมิตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, "ประวัติของโรงเรียนสาธิต" (อัสสำเนา), หน้า 1-4.

เมื่อโรงเรียนเปิดครั้งแรก มีโครงการจัดการสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กถึงชั้นประถมปีที่ 4 ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2500 สภามหาวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้ลงมติให้โรงเรียนประถมสาธิตฯ ลดให้มีการศึกษาโดยมีหลักสูตร 7 ปี มีความมุ่งหมายให้นักเรียนของโรงเรียนได้เรียนต่อที่โรงเรียนประถมสาธิตฯ ไปอีกจนถึงมัธยมปีที่ 3 แล้วจึงไปเรียนต่อที่โรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตรต่อไป

เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตาม พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2517 โรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (ป.เว.ศ.) จึงได้เปลี่ยนสถานภาพตามไปด้วย และเรียกชื่อใหม่ว่าโรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ป.ม.ศว.)

โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จัดขึ้นด้วยหลักสำคัญ 3 ประการคือ

1. โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโครงการฝึกหัดครูของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งนิสิตจะได้ใช้เป็นสถานที่สังเกตการสอนศึกษาแนวการจัดโรงเรียนแนวการบริหารโรงเรียนและฝึกสอน
2. โรงเรียนเป็นสถานที่ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับความเจริญเติบโตของเด็ก และทดลองหลักวิชาการศึกษาของวิทยาลัยวิชาการศึกษา
3. โรงเรียนเป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่จะต้องจัดให้อยู่ในระดับที่ดี เพื่อนักการศึกษาจะได้ดูเป็นแบบอย่างนำไปประกอบการพิจารณา ปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนประถมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

ปรัชญาของโรงเรียน

ครูอาจารย์ในโรงเรียนประถมสาธิตฯ เชื่อมั่นว่า โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษา ที่จะประโยชน์แก่เด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อว่าเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

จะได้เป็นผู้ที่มีการศึกษาดี และเป็นพลเมืองดีของชาติ ครูอาจารย์ผู้ที่จะสอนให้เด็ก
 ได้รับความรู้ดี มีความประพฤติดี และมีอนามัยดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้อำนาจชีวิต
 อย่างผาสุกและประกอบอาชีพได้ เรามีความหวังว่าเด็กนักเรียนของโรงเรียนประถม
 สาธิตฯ จะเป็นผู้ที่สามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญ
 ของ "ประชาธิปไตย"

เด็ก ๆ ควรได้รับการอบรมให้มีความภูมิใจในประเทศชาติ ศาสนา
 และพระมหากษัตริย์ของตน รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของไทย
 แผนปฏิบัติงาน

โรงเรียนประถมสาธิตฯ พยายามให้เด็กมีโอกาสเรียนอย่างกว้างขวาง
 เพื่อเด็กจะได้เติบโตและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เพราะเหตุนี้ครูอาจารย์
 ในโรงเรียนจึงกระตือรือร้นในการที่จะปรับปรุงการสอน และแผนปฏิบัติงานของ
 โรงเรียนอยู่เสมอ

โรงเรียนพยายามจัดการสอนและจัดกิจกรรมให้เด็ก เพื่อเป็นตัวอย่าง
 ให้เด็กได้รู้จักการอยู่รวม ๆ กันอย่างแบบประชาธิปไตย เรื่องของประชาธิปไตยมี
 ความหมายกว้างขวางมาก ประชาธิปไตยไม่ได้หมายความว่า ทุกคนมีสิทธิ
 เท่าเทียมกันหมด จะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น หรือผล
 เสียหายอันจะเกิดแก่ส่วนรวม อย่างไรก็ตามโรงเรียนมีแผนปฏิบัติงานที่จะปลูกฝัง
 นักเรียนให้รู้จักในหลักประชาธิปไตยโดยวิธีดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 โรงเรียนมีกำหนดการที่จะอบรมให้เด็กเข้าใจในวิถีทาง
 ของประชาธิปไตย สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของโรงเรียน

ประการที่ 2 โรงเรียนตระหนักในความสำคัญว่า คนเราจะเจริญขึ้นได้
 ก็ด้วยการอยู่และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ดังนั้นโรงเรียนจึงให้นักเรียนได้มีโอกาส
 วางแผนปฏิบัติงานและทำงานร่วมกัน

ประการที่ 3 โรงเรียนหาทางช่วยเหลือเด็กแต่ละคน ให้ความคิดและใช้ความคิดอย่างรอบคอบและมีเหตุผล รู้จักคิดทบทวนก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นหรือยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นโดยทันทีทันใด มีสัมมาคารวะ รู้จักกาลเทศะ เพื่อบรรลุจุดประสงค์ข้อนี้ ทางโรงเรียนจึงพยายามจัดสภาพการให้นักเรียนมีส่วนในการตัดสินใจและพยายามชักจูงให้นักเรียนรู้จักตัดสินใจอย่างฉลาด

ความเป็นมาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์²⁹

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นหน่วยงานของคณะศึกษาศาสตร์ การก่อตั้งมีผลสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์ โดยมุ่งหวังให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำหน้าที่ผลิตครูปริญญา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในการฝึกหัดครูระดับปริญญามีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งโรงเรียนสาธิตขึ้นในคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อเป็นที่สำหรับนิสิตฝึกหัดงาน ค้นคว้าหาความชำนาญและประสบการณ์ด้วยความมั่นใจ ก่อนจะสำเร็จไปประกอบอาชีพ นอกจากนี้การฝึกหัดครูระดับปริญญา ยัง เน้นถึงความสำคัญของการค้นคว้า และทดลองเป็นประการสำคัญด้วย ดังนั้นโรงเรียนสาธิตจึงทำหน้าที่เป็นห้องปฏิบัติการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ หรือนัยหนึ่ง เรียกว่า ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

ในปีการศึกษา 2514 ซึ่งเป็นระยะเริ่มงานโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ขอเชิญตัวศาสตราจารย์ ดร.อุบล เรียงสุวรรณ ซึ่งขณะนั้นดำรง

²⁹ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ระเบียบการโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2519), หน้า 3-9.

ตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเคยทำหน้าที่อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาช่วยดำเนินงานในการจัดตั้งโรงเรียนสาธิต นอกเหนือไปจากอาจารย์ที่คณะศึกษาศาสตร์มีอยู่แล้ว กระทรวงศึกษาธิการและคณะครุศาสตร์ ใต้เอื้อเพื่อให้โอนอาจารย์จำนวนหนึ่งมาปฏิบัติราชการในคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อช่วยดำเนินงานในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกด้วย

การดำเนินการในระยะแรก โรงเรียนสาธิตเริ่มงานโดยการเปิดรับนักเรียนเพียง 3 ระดับชั้นคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภายในระยะ 5 ปี คือในปีการศึกษา 2518 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีชั้นเรียน 12 ระดับชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-7 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-5 ครอบคลุมแผนการศึกษาของชาติในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ในระยะเริ่มต้น ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้มอบหมายให้คณะกรรมการวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัยฯ จัดอาคารชั่วคราว 2 หลัง ในบริเวณคณะสัตวแพทย์เดิม ให้ใช้เป็นการเรียนไปพลางก่อน จนกว่าอาคารถาวรจะสร้างเสร็จ

ในปีงบประมาณ 2514 ใ้รับอนุมัติเงิน 2.5 ล้านบาท สำหรับสร้างอาคารเรียนหลังที่หนึ่ง ปีงบประมาณ 2515 ใ้รับอนุมัติเงิน 2.5 ล้านบาท สร้างอาคารเรียนหลังที่สอง ปีงบประมาณ 2516 ใ้รับอนุมัติเงิน 2.5 ล้านบาท สร้างอาคารเรียนหลังที่สาม ในปีงบประมาณ 2517 ใ้รับอนุมัติเงิน 5.4 ล้านบาท สร้างอาคารเรียนหลังที่สี่ ใ้รับเงิน .25 ล้านบาท สำหรับปรับปรุงบริเวณของโรงเรียน ใ้รับเงินผูกพันถึงปีงบประมาณ 2518 เป็นเงิน 1.2 ล้านบาท สร้างโรงฝึกงานหลังที่หนึ่ง และใ้รับอนุมัติเป็นเงินผูกพันตั้งแต่ปี 2517 ถึงปี 2519 เป็นเงิน 11.5 ล้านบาท สร้างอาคารเรียนหลังที่ห้า ปีงบประมาณ 2518 ใ้รับอนุมัติเงิน 1.5 ล้านบาท สร้างโรงฝึกงานหลังที่สอง

นอกจากนี้งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของโรงเรียนสาธิต ก็ได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะกรรมการและบรรดาอาจารย์ ในคณะศึกษาศาสตร์ และจากหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เช่น ทางคณาวิชาการก็ได้รับความเอื้อเฟื้อเพื่อละร่วมมือจากบรรดาอาจารย์ในภาควิชาต่าง ๆ ของทุกคณะในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นอย่างดี การจัดหาอาหารและนมสำหรับนักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร จากภาควิชาสัตวบาล การปรับปรุงสนามและบริเวณโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากภาควิชาเกษตรกลวิธาน ภาควิชาพืชสวน เป็นต้น จากความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือและความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวมทั้ง กระทรวงศึกษาธิการ และคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้อิโณอาจารย์ มาช่วยในระยะเริ่มโครงการดังกล่าวแล้ว จึงเป็นจุดเริ่มต้นงานของโรงเรียนสาธิต แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. เพื่อเป็นที่ศึกษา วิจัย และทดลองในวิชาการพัฒนาการของเด็กในวัยและในระดับการศึกษาต่าง ๆ อันจะส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้อง ในทฤษฎีของวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา วิชาการแนะแนวการศึกษาตลอดจนทฤษฎีการวัดผลการศึกษา
2. เพื่อเป็นที่ทดลอง และวิจัยหลักสูตรประเภทต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรอาชีพศึกษาในแขนงวิชาต่าง ๆ และวิธีสอนวิชาต่าง ๆ วิธีใช้อุปกรณ์การสอน อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ตลอดจนหนังสือแบบเรียน

3. เพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ที่จะได้ฝึกงานครู โดยมีการสังเกตการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน ฝึกหัดการทำงานกับเด็ก ในวัยระดับต่าง ๆ และศึกษาค้นคว้าหาประสบการณ์ในด้านการเรียนการสอนให้ถูกต้องตามหลักวิชา

4. เป็นแหล่งสาธิตและเผยแพร่ผลงานทดลองวิจัยและค้นคว้าทางการศึกษาให้แก่สถาบันอื่น ๆ ให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษา ให้แก่ชุมชนและให้ความร่วมมือในการปรับปรุงวิธีการในการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาส่วนรวม

5. เป็นสถาบันที่ให้การศึกษอบรมแก่กุลบุตร กุลธิดา ตามระดับความสามารถ สติปัญญา ความถนัด และความสนใจ อันจะส่งเสริมให้มีพื้นฐานของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการเรียนการสอน

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความมุ่งหมายที่จะสั่งสอนและฝึกฝนให้นักเรียนมีพัฒนาการทางร่างกายและทางจิตใจ โดยให้มีพละนามัยที่สมบูรณ์ และจิตใจผ่องใส มีความสุข

ในทางสติปัญญา ให้รู้จักใช้วิจารณ์ญาณ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด รู้จักแก้ปัญหาในทางที่ถูกต้องที่ควร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ อย่างถ่องแท้

ในค่านิยม ให้รู้จักควบคุมและพัฒนาอารมณ์ให้ถูกต้อง

ในค่านิยมให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ของตน รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

ในคานววิชาการ ทางโรงเรียนมีความมุ่งหมายอย่างยิ่งที่จะสั่งสอนและฝึกฝนให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ตามความสามารถของแต่ละบุคคล และให้มีนิสัยรักการเรียน ตลอดจนการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ใ้หันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ยึดหลักการที่จะให้นักเรียนได้รับความสำเร็จในการศึกษา โดยโรงเรียนพยายามสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี และพยายามอบรมสั่งสอนทุกโอกาส

ความเป็นมาของโรงเรียนประถมสาธิตวิทยาลัยครูสวนสุนันทา³⁰

โรงเรียนประถมสาธิต เป็นฝ่ายหนึ่งของวิทยาลัยครูสวนสุนันทามาตั้งแต่ก่อตั้งเป็นโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2480 สวนสุนันทาสมัยนี้มี 3 แผนกคือ

แผนกมัธยม มีจำนวนนักเรียนมากที่สุด มีตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมปีที่ 8

แผนกประถม มีตั้งแต่ประถมปีที่ 1 ถึงประถมปีที่ 4

แผนกฝึกหัดครู มีฝึกหัดครูประถม (ป.ป.) เรียน 3 ปี

ต่อมาเมื่อยุบชั้นมัธยมปีที่ 7,8 ออกไป เหลือมัธยมปีที่ 6 เป็นชั้นสูงสุดของแผนกมัธยม สวนสุนันทาก็มีแนวโน้มที่จะเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูอย่างเต็มที่ เพราะมีจำนวนนักเรียนและครูอาจารย์มากกว่าแผนกอื่น แผนกประถมยังคงอยู่ตามปกติ จนกระทั่งสวนสุนันทาได้เปลี่ยนฐานะจากโรงเรียนมาเป็นวิทยาลัยครู แผนกประถมจึง

³⁰โรงเรียนสาธิตสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, "ประวัติโรงเรียน" (อัครสำเนา), หน้า 1-3.

ได้กลายเป็นฝ่ายประตมสำคัญ และปัจจุบันสังกัดอยู่ในภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะวิชาครุศาสตร์ มีรองหัวหน้าภาควิชาที่อาจารย์ใหญ่

หลักการและเหตุผล

1. นักศึกษาได้เรียนทฤษฎีในวิชาชีพครู และวิชาเฉพาะจากวิทยาลัย
ครูมาแล้ว ดังนั้นโรงเรียนสาธิตก็เปรียบเสมือนห้องปฏิบัติการ ให้นักศึกษาคูมาได้
ทดลองตามทฤษฎีที่ได้เรียนมา

2. เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครู เช่น
สังเกตพฤติกรรมเด็ก สังเกตการเรียนการสอน ฝึกการทำบันทึกการสอน ฝึกการ
ทำบัญชีเรียกชื่อ ฝึกทักษะการสอนต่าง ๆ เช่น การเร้าความสนใจ การใช้อุปกรณ์
การตั้งคำถาม เป็นต้น

3. เป็นโรงเรียนฝึกสอนเพื่อให้นิสิต นักศึกษาคูมาฝึกสอน โดยมี
อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์เป็นผู้ควบคุมอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มีประสบการณ์
ตรงเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียนและในโรงเรียน

4. อาจารย์ในวิทยาลัยหรืออาจารย์ในโรงเรียนเองได้ทำการ
ทดลอง (ค้นคว้าวิจัย) ทฤษฎีการเรียนการสอน การวัดผลแบบใหม่ เพื่อความก้าว
หน้าทางการศึกษา และสามารถนำไปสอนได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

5. ให้บริการแก่ชุมชนและสถานศึกษาอื่น ๆ ทั้งทางด้านวิชาการและ
การให้ยืมใช้สถานที่หรือการทดลอง เช่น ร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี ทดลองการสอนคณิตศาสตร์แผนใหม่ ระดับประถมปีที่ 2, 3 และ 6
ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการทำหลักสูตรและทดลองหลักสูตรใหม่ เป็นต้น

6. สอนและอบรมให้นักเรียนมีความรอบรู้เป็นเลิศในทางปัญญา
มีระเบียบวินัย ทรชนักและเห็นคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข และมีความรักความเคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

7. เป็นสถานที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ ระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองกับครู เพื่อจะได้ประสานงานในด้านการให้การศึกษอบรมแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด

วัตถุประสงค์

1. เป็นสถานที่สำหรับให้นักศึกษาฝึกหัดครูของวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น มาเรียนภาคปฏิบัติวิชาชีพครู โดยมีครูอาจารย์ฝ่ายประถมศึกษาเป็นผู้นิเทศและสาธิตการสอน
2. เป็นสถานที่ให้อาจารย์และนักศึกษาฝึกหัดครูของวิทยาลัย หน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทำการทดลองค้นคว้าทฤษฎีการศึกษาใหม่ ๆ
3. เป็นสถานที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน และให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนนักศึกษาฝึกหัดครู
4. เป็นสถานที่ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนชนในด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนและการอบรมเด็ก
5. เป็นสถานที่ให้การศึกษาดำเนินนโยบายการศึกษาของชาติครบทั้ง 4 ประการ คือ จริยศึกษา พลศึกษา พุทธิศึกษา และหัตถศึกษา
6. เป็นสถานที่วางรากฐานความเป็นพลเมืองดีของชาติในระบอบประชาธิปไตย

หลักการจัดโรงเรียน

1. ผลประโยชน์ของนักเรียนมาก่อนทุกสิ่ง
2. พุทธศาสนา วัฒนธรรมไทย เป็นหลักในการเรียนการสอนและการจัดโรงเรียน
3. การจัดระเบียบและประชาธิปไตยในโรงเรียน มีจุดประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เด็กนักเรียน และมีคุณค่าทางการศึกษาด้วย

4. วิชาการเสริมควยกิจกรรม มีไขวิชาการลวน ๆ
5. โรงเรียนนี้จัดเพื่อคนไทยระดับปานกลาง

ความเป็นมาของโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา³¹

โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เดิมเรียกว่าโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ 1-8 เดิมอยู่วัดอนงคาราม แล้วย้ายมาสถานที่ปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ. 2458 ต่อมายุบเหลือเพียงมัธยมปีที่ 6 เมื่อ พ.ศ. 2476

พ.ศ. 2484 กระทรวงศึกษาธิการ เปิดแผนกฝึกหัดครูประถมขึ้นที่โรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

พ.ศ. 2501 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ยกฐานะโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยาขึ้นเป็นวิทยาลัยครู โดยมีโรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นโรงเรียนสาธิต

เดิมโรงเรียนสาธิตบริหารงานโดยมีอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตฯ เป็นผู้รับผิดชอบแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เฉพาะกิจที่ได้รับมอบหมาย แต่ปัจจุบันนี้ การบริหารขึ้นอยู่กับคณะครูศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตร-การสอน ปัจจุบันมีจำนวนชั้นเรียนประถมปีที่ 1 - ม.ศ. 3 ชั้นละ 1 ห้องเรียน

หลักการและเหตุผลที่วิทยาลัยจำเป็นต้องมีโรงเรียนสาธิต

จุดประสงค์ตามหลักการของวิทยาลัยก็คือ

---

³¹โรงเรียนสาธิตบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, "ประวัติและสถานภาพของโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" (อัครสำเนา), หน้า 1-5.

เพื่อเป็นสถานที่ฝึกฝนนักเรียนฝึกหัดครูทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
 เพื่อให้ให้นักเรียนสาธิตฯ ได้รับความรู้ที่ได้รับวิธีการสอนที่ดีถูกต้องเหมาะสมตาม
 ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่จะพัฒนาเด็กในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติให้เหมาะสม
 กับวัย

เพื่อให้คณาจารย์ได้ดำเนินการสอนให้นักเรียนฝึกหัดครูตามหลักทฤษฎี
 ที่ได้สอนไป

เพื่อให้คณาจารย์มาปฏิบัติการสอน เมื่อมีประสบการณ์แล้วนำ
 ประสบการณ์นั้นไปสอนวิธีสอนนักเรียนฝึกหัดครู เพื่อให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย
 การบริหารงานโรงเรียนสาธิตฯ

ปรัชญาและหน้าที่ของโรงเรียน

เพื่ออบรมนักเรียนให้ตระหนักในเกียรติยศชื่อเสียงของโรงเรียน
 ซึ่งนักเรียนทุกคนมีส่วนในการสร้างสรรค์และเผยแพร่

เพื่ออบรมให้เขาใจและมีความเป็นอยู่แบบประชาธิปไตย มีความ
 ภาคภูมิใจในสถาบันของตนและเชื่อมั่นในตนเอง

เพื่อฝึกอบรมให้นักเรียนมีความรู้ดี มีความประพฤติดี เรียบร้อย และ
 มีพลานามัยสมบูรณ์

เพื่ออบรมให้เป็นเยาวชนของชาติที่ดี ยึดมั่นอยู่ในชาติ ศาสนา และ
 องค์พระมหากษัตริย์

เพื่อเป็นสถานที่ฝึกฝนนักเรียนฝึกหัดครู ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

การบริหารงานวิชาการ

อาจารย์ทางโรงเรียนสาธิตฯ เป็นคณะกรรมการฝ่ายวิชาการทางโรงเรียน
 สาธิต จัดการเรื่อง

โครงการสอน

แผนการสอน

ตารางสอน
 หนังสือแบบเรียน
 หนังสืออ่านประกอบ
 เนื้อหาที่จะสอน
 อาจารย์ประจำชั้น
 อาจารย์พิเศษ
 กิจกรรมการเรียน
 อุปกรณ์การเรียน
 การวัดผล
 ห้องสมุด
 แนะนำ
 นิเทศน์ศึกษาฝึกสอน

ความเป็นมาของโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์³²

วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ตั้งอยู่ที่ถนนเพชรบุรี อำเภอพญาไท แต่เดิม
 เป็นบ้านของพระยาแพทยพงศา (สุน สุนทรเวช) ภายหลังได้ตกมาเป็นของสมเด็จพระ
 พระปิตุลาเจ้า เจ้าฟ้ากรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินทร พระองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญ
 ของการศึกษาฝ่ายหญิง จึงได้ประทานสถานที่นี้ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งเป็นโรงเรียน
 ขณะนั้นกรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร (พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัติ) ทรงดำรง
 ตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้โปรดให้จัดสร้างเป็นโรงเรียนขึ้นเมื่อ พ.ศ.

³²วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์, ที่ระลึกฉลองการยกฐานะเป็นวิทยาลัยครู
เพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ 15 พฤศจิกายน 2513 (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2513),
 หน้า 10-11.

2475 ประกอบกับในขณะนั้นสถานที่โรงเรียนฝึกหัดครูหญิง ซึ่งตั้งอยู่ ณ โรงเรียนเบญจมราชาลัย มีจำนวนนักเรียนมาก เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งใหม่อันห่างจากชุมชน มีความเหมาะสมสำหรับเป็นโรงเรียนประจำ จึงได้สร้างอาคารหลังใหม่ (เรือนเขียว) เพิ่มขึ้น แล้วย้ายนักเรียนฝึกหัดครูและนักเรียนชั้นมัธยมปลาย (ม.7,8) จากโรงเรียนเบญจมราชาลัย มาเรียนที่โรงเรียนนี้ และได้เปิดรับนักเรียนสามัญในปีคนเพียงชั้นมัธยม 4 เพื่อให้เป็นอนุสรณ์ในพระเมตตาของท่านเจ้าของที่ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตั้งนามโรงเรียนนี้ว่า "โรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์" ให้ท่านอาจารย์นิลรัตน์ บรรณสิทธิ์วรสาส์น เป็นอาจารย์ใหญ่ ทางโรงเรียนได้ใช้อักษรย่อว่า "พ" และสีประจำโรงเรียนคือสีเขียว เป็นสีที่ตรงกับวันประสูติของทุกพระองค์หม่อมฟ้าหญิงพระองค์นั้น

ใน พ.ศ. 2476 ได้สร้างอาคารหลังแรก (เรือนมัธยม) และเปิดชั้นเรียนเพิ่มขึ้นคือมีตั้งแต่ ป.2 ถึง ม.8 และแผนกฝึกหัดครู โรงเรียนได้ผลิตครูเพื่อรับใช้ประเทศเป็นจำนวนมาก ในชั้นมัธยมก็ผลิตเป็นทั้งแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ นักอักษรศาสตร์ ฯลฯ ต่อมาในปี พ.ศ. 2480 กระทรวงได้มอบวังสุนันทาให้จัดเป็นโรงเรียนและย้ายนักเรียนฝึกหัดครูและชั้นมัธยมปลายไปอยู่ที่ใหม่ ท่านอาจารย์นิลรัตน์ ไปเป็นอาจารย์ใหญ่ที่นั่นด้วย โรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนสตรีเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ คงมีนักเรียนสูงสุดเพียง ม.6 และท่านอาจารย์สุนทรี นิลกำแหง เป็นอาจารย์ใหญ่

ใน พ.ศ. 2485 โรงเรียนนี้ได้กลับมามีฐานะเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูอีกครั้งหนึ่ง ประจวบกับสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงอพยพนักเรียนฝึกหัดครูไปเรียนที่ละโว้ เชียงเทรา อยุธยา ปทุมธานี และพิษณุโลก ในตอนนี้ท่านอาจารย์ไสววงศ์ ทองเจือ เป็นอาจารย์ใหญ่

ต่อมา พ.ศ. 2489 เมื่อเลิกสงครามแล้ว จึงได้กลับมาเปิดสอนทั้งแผนกฝึกหัดครูและแผนกสามัญ ซึ่งตั้งมาแต่ ม.1 ถึง ม.6 ที่โรงเรียนเดิม เฉพาะแผนกฝึกหัดครู ได้จัดตั้งเป็นแบบสหศึกษา ชื่อโรงเรียนจึงตัดคำว่า "สตรี" ออก เป็นโรงเรียน "เพชรบุรี"

วิทยาลัยฯ ท่านอาจารย์นิรันดร์ บรรณสิทธิ์วรสาส์น ออกจากราชการด้วยรับราชการ
นาน ท่านอาจารย์จรัสสม ปุณณะหิตานนท์ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่คนต่อมา

พ.ศ. 2505 ท่านอาจารย์จรัสสม ปุณณะหิตานนท์ ออกจากราชการเพื่อรับ
บำนาญ ท่านอาจารย์อวยพร เปล่งวานิชย์ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่คนต่อมาจนถึง
ปัจจุบัน ขณะนี้โรงเรียนเพชรบุรีวิทยาลัยฯ ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นวิทยาลัยครูเมื่อ
วันที่ 1 ตุลาคม 2513

เมื่อได้ทราบความเป็นมาของโรงเรียนสาธิตตามแนวทั่วไปของต่างประเทศ
และตามความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนสาธิตที่จัดให้มีขึ้นในประเทศไทยแล้ว
การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสาธิตโดย
ศึกษางานวิชาการใน 6 ด้านคือ กระบวนการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน
การนิเทศการสอน อาคารสถานที่และสิ่งบริการการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และ
การประเมินผล ผู้วิจัยมีความคิดว่าน่าจะได้อศึกษางานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ
แต่ละด้านเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวิเคราะห์ผลการวิจัยครั้งนี้ให้ถูกต้องยิ่งขึ้นดังนี้

งานบริหารการศึกษา

ภิญโญ สาธร³³ ได้กล่าวอ้างอิงว่า ฟิสก์ (Risk) สรุปไว้ว่างานบริหาร
การศึกษามี 4 ชนิดคือ

1. การบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³³ภิญโญ สาธร, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2516),
หน้า 65.

2. การบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขยายโอกาสหรือปรับปรุงโอกาสทางการศึกษาหรืองานด้านวิชาการ

3. การบริหารบุคคลทุกชนิด นับตั้งแต่การแสวงหา บรรจุ พัฒนา และปรับปรุงครู เจ้าหน้าที่ และนักเรียน ตลอดจนการให้ทุนจากงานหรือจากโรงเรียนของบุคคลทุกประเภท

4. การบริหารงานธุรการ การเงิน อาคาร สถานที่ บริเวณและบริการต่าง ๆ

กัญญา สาธิต³⁴ กล่าวว่า ถ้าจะพิจารณาโดยละเอียด ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่มีหน้าที่ซึ่งจะต้องทำในการบริหารงานโรงเรียนถึง 8 ประการคือ

1. การบริหารบุคลากร ซึ่งหมายถึงครู เจ้าหน้าที่ คนงาน ภารโรง เพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย
2. การปกครองและแนะนำนักเรียนตลอดจนการติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียน
3. การบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน หนังสือวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานวิชาการ และการบริการการสอน เพื่อก่อให้เกิดการสอนที่มีประสิทธิภาพที่สุด
4. การบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ในฐานะที่โรงเรียนเป็นผู้นำของชุมชน เพื่อช่วยพัฒนาชุมชนในทุกด้าน
5. การจัดระบบบริหารโรงเรียน กำหนดอำนาจหน้าที่และแผนภูมิของโรงเรียน (Organization Chart) เพื่อให้โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีระเบียบแบบแผนสมเป็นองค์การที่ดี

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 172-173.

6. การบริหารอาคาร สถานที่ และพัสดุครุภัณฑ์
7. การบริหารงานธุรการ คืองานเสมียน (Clerical Work) เอกสารต่าง ๆ การเงิน และบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
8. การประเมินผลงาน ซึ่งต้องทำเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่องไม่ขาดสาย

ไคท์³⁵ (Kyte) เขียนไว้ในหนังสือ *The Principal at Work* ลำดับความสำคัญของสิ่งที่ครูใหญ่ต้องจัดไว้ในตารางการทำงานของตนคือ

1. สิ่งที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำคือ งานประจำในสำนักงาน ได้แก่ การตรวจตราอาคาร การพบปะครูและเจ้าหน้าที่การศึกษาอื่น ๆ ประชุมสมาคมครู ผู้ปกครอง สมาคมวิชาชีพต่าง ๆ ชมรมบริการต่าง ๆ ดูแลนักเรียนในช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน ดูแลการประชุมที่จัดในโรงเรียน
2. สิ่งที่จะต้องปฏิบัติเป็นพิเศษได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกต การเรียนการสอน นัดประชุมครูเพื่อการนิเทศ นัดเวลาให้ครูได้ศึกษาและเข้าชมการสำคัญ การสอน เตรียมปฏิทินงาน พบผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนเป็นกรณีพิเศษ ประชุมเสมียนพนักงานและภารโรง ทำทะเบียน สถิติรายงานและงานเสมียนต่าง ๆ การนัดหมายต่าง ๆ
3. ทำหน้าที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบในการนิเทศการศึกษา การสังเกตนักเรียนนอกชั้นเรียน การจรรยาในโรงเรียน การรับประทานอาหารกลางวัน การรักษาพยาบาลในโรงเรียน เรื่องเกี่ยวกับคนงานและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตรวจอาคาร สถานที่และเครื่องใช้ต่าง ๆ ทำป้ายประกาศแจ้งข่าวสารต่าง ๆ จัดการเรื่องวินัยที่สำคัญ

35

George C. Kyte, The Principal at Work (Boston :

Ginn and Company, 1941), pp. 86-87.

4. ควรแบ่งเวลาไว้สำหรับตัวครูใหญ่เองและครูที่วางจากการสอน เพื่อใช้ในการนิเทศและทำกิจกรรมที่สำคัญให้เสร็จ เช่น ทำรายงานนิเทศ จัดการเรื่อง ที่ต้องปรับปรุงเป็นพิเศษ แก้ปัญหาเรื่องวินัย ตรวจสอบรายงาน

ฮันท์และเพียร์ซ³⁶ (Hunt and Pierce) เขียนไว้ว่าครูใหญ่ควรมี ความรับผิดชอบในเรื่องต่อไปนี้คือ

1. เป็นผู้นำในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาของโรงเรียนให้ทัน ต่อเหตุการณ์
2. สามารถที่จะสร้างผู้นำทางการศึกษาให้แก่ชุมชน
3. สามารถที่จะพัฒนาและนำคณะครู
4. เขาใจและมีทักษะเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กและให้บริการทาง จิตวิทยาแก่เด็ก
5. สามารถจัดการเรื่องงานธุรการโรงเรียนและการเงิน
6. มีประสิทธิภาพในการวางแผนและให้โตมาซึ่ง อาคารเรียน เครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ
7. สามารถที่จะชักนำให้มีกลุ่มซึ่งประกอบด้วยครูและประชาชน ร่วมกันวางแผนและปฏิบัติงาน และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์
8. เขาใจและสามารถทำใหญ่คลากรโรงเรียนและชุมชนมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

จะเห็นได้ว่านักการศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ได้มองเห็นว่างานวิชาการ ในโรงเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญมาก ซึ่งผู้บริหารและครูควรจะเอาใจใส่เป็นพิเศษ

เพราะไม่ว่าจะเป็นความต้องการของประเทศชาติหรือความต้องการของผู้ปกครอง หรือแม้แต่ความต้องการของตัวเด็กเอง ก็มีความต้องการที่จะให้เด็กมีความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีพอยู่อย่างเป็นสุขในสังคม และเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ต่อประเทศชาติ โดยส่วนรวม ดังนั้นผู้บริหารที่ตระหนักในค่านี้นี้ควรจะมีความรู้ความเข้าใจที่จะใช้กระบวนการในการบริหารงานวิชาการให้ถูกต้องและเป็นประโยชน์มากที่สุด

กระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

กัญญา สาธร³⁷ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการไว้ว่า ครูใหญ่หรือผู้บริหารการศึกษาทั่วไป ควรกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปให้ครูทุกคน ความเป็นผู้นำของผู้บริหารการศึกษาอยู่ที่ความสามารถที่จะใช้คนอื่นให้ทำงานโดยไม่ต้องใช้วิธีการบีบบังคับหรือขู่เข็ญ แต่อยู่ที่เทคนิคในการกระตุ้นให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนนักเรียนทุกคนขยันขันแข็งและทำงานด้วยความเต็มใจและอดทน อย่างไรก็ตามครูใหญ่และผู้บริหารการศึกษาทุกคนพึงระลึกไว้เสมอว่า ตนเองนั้นไม่ใช่ครูของครู และไม่รอปรูวิชาการไปเสียหมดทุกสาขา การบริหารงานวิชาการจึงอาศัยเทคนิคในการรู้จักใช้คนมากกว่าการสอนคนอื่นว่าเขาควรทำอะไร ความจริงการที่ครูจะทำอย่างไร ควรเป็นหน้าที่ครูไม่ใช่หน้าที่ของผู้บริหาร ผู้บริหารเพียงแต่ดูแลให้ครูทำงานที่ดีที่สุด และใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เท่านั้น

หน้าที่ของครูใหญ่หรือผู้บริหารโรงเรียนในด้านวิชาการนั้น คำานวล บุญเพชรแก้ว และคณะ³⁸ ได้กล่าวไว้ว่า ครูใหญ่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดดำเนินการ

³⁷ กัญญา สาธร, เรื่องเดิม, หน้า 252.

³⁸ คำานวล บุญเพชรแก้วและคณะ, เอกสารประกอบการสัมมนาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516, หน้า 17.

ในเรื่องหลักสูตร ประมวลการสอน ตารางสอน แบบเรียน การจัดชั้นเรียน อุปกรณ์การสอน ปรับปรุงการสอน นิเทศการสอน จัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร และทำการวัดผลการศึกษา และนอกจากนี้ยังได้สรุปบทบาท หน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อหลักสูตรไว้ว่า

1. มีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร
2. ศึกษาหลักสูตรเป็นรายวิชา
3. นิเทศการใช้หลักสูตรแก่ครู
4. ควบคุมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างครบถ้วน
5. วิเคราะห์หลักสูตรและเสนอแนะ ให้ความคิดเห็นต่อผู้บริหารชั้นสูง

ในการปรับปรุงหลักสูตร

6. ประเมินผลการใช้หลักสูตร

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า งานบริหารวิชาการก็คือ ความพยายามทั้งหมดที่ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูช่วยกันปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและตรงกับเป้าหมายที่สุด โดยจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและวิธีการนำไปใช้เป็นอย่างดี

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์³⁹ (Saylor and Alexander) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรหมายถึงบรรดาความพยายามทั้งหมดของโรงเรียนที่จะก่อให้เกิดผลการเรียนที่โรงเรียนพึงปรารถนา ทั้งในสถานการณ์ภายในและภายนอกโรงเรียน บอบบิท⁴⁰ (Bobbitt) มีความเห็นว่า หลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์

³⁹ Galen Saylor, and William M. Alexander, Curriculum Planning for Better Teaching and Learning (New York: Rinehart and Company, Inc., 1957), p. 4.

⁴⁰ Franklin Bobbitt, The Curriculum (Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1974), p. 4.

ทั้งหมดที่ครูสอนให้แก่นักเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิตเป็นผู้ใหญ่ที่
สมบูรณ์ในอนาคต ส่วน สุมิตร คุณานุกร⁴¹ ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า
หลักสูตรหมายถึงมวลกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ทั้งในและนอกหลักสูตร
ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้น

ในการบริหารงานด้านวิชาการ หลักสูตรมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน
มาก เราจะใช้หลักสูตรต้องคัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นด้วย แคมป์เบล
(Campbell) และคณะ⁴² ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรว่า "หมายถึงกิจกรรม
ต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ในโรงเรียนหรือได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก ได้ตั้งใจ
วางแผนไว้แล้ว ได้จัดกระทำไปอย่างมีระเบียบแบบแผน การพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง
ของอยู่กับเนื้อหาที่จะสอนและวิธีสอน" แต่การนำหลักสูตรไปสู่การสอน หากเราไม่
ได้ตีความก็อาจจะไม่สามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ วิธีที่จะนำหลักสูตร
ไปใช้ สุมิตร คุณานุกร⁴³ กล่าวว่า "การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึงการตี
ความและการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร สิ่งที่น่าไปใช้จะต้องตีความหมายก็คือ
ความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งเมื่อเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วก็แปลงไปสู่
การสอนในรูปของประมวลการสอนและโครงการสอน

⁴¹ สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร
การพิมพ์ 2518), หน้า 2.

⁴² Roald F. Campbell, John E. Corbally, Jr., and John A.
Ramsyer, Instruction to Education Administration (Boston :
Allyn and Bacon, Inc., 1968), p. 28.

⁴³ สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดิม, หน้า 130.

จากความหมายของหลักสูตรตามที่นักการศึกษาข้างต้นได้กล่าวมานี้แสดงว่าหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ระบบการศึกษาของสังคมใดก็ตามจะกำหนดหรือไม่จะต้องอาศัยหลักสูตรเป็นพื้นฐานในการดำเนินการ เพราะหลักสูตรได้รวมกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายของผู้เรียนเข้าไว้ด้วยกันทั้งหมด เพื่อเป็นรากฐานของกระบวนการเรียนและได้จัดไว้ในโปรแกรมการสอนของหลักสูตรทั้งสิ้น ซึ่งจะมีผลให้นักเรียนได้มีการพัฒนา

นอกจากเรื่องของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการแล้ว การนิเทศการสอนก็มีความจำเป็นที่ผู้บริหารและครูจะต้องทำความเข้าใจและดำเนินการให้ถูกต้อง เพราะปัจจุบันประชากรในโลกได้เพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว จำนวนนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจึงเพิ่มมากขึ้นด้วย ประกอบกับวิทยาการต่าง ๆ ได้พัฒนาออกไปอย่างกว้างขวาง นักเรียนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้อีกต่าง ๆ มากขึ้นไปด้วย เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้ ขอบเขตของการนิเทศการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องขยายวงกว้างออกไปมากกว่าขอบเขตของการนิเทศการศึกษาในสมัยก่อน เอลสบรี แมคแนลลี และวิน⁴⁴ (Elsbree, McNally and Wynn) ได้ศึกษาเรื่องการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและได้กล่าวว่า "ขอบเขตของการนิเทศการศึกษาในปัจจุบันได้ขยายวงกว้างออกไป เพราะจะกองครอบคลุมการเรียนการสอนทั้งหมด คือรวมทั้งครู ห้องเรียน นักเรียน หลักสูตร หนังสือเรียน อุปกรณ์การสอน และอุปกรณ์การเรียน ชุมชนและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบโรงเรียน ตัวการต่าง ๆ ในการบริหารงานโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนและการเรียน เช่น ตารางสอน การจัดโรงเรียน

⁴⁴ William S. Elsbree, Harold J. McNally and Richard Wynn, Elementary School Administration and Supervision (New York : American Book Company, 1967), pp. 144-145.

การจัดหลักสูตร นโยบายควบคุมส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน วิธีประเมินผลการเรียนของนักเรียน ซึ่งรวมทั้งการทดสอบ การออกข้อสอบ วิธีและ เนื้อหาวิชาที่สอบ การเสนอผลการเรียนและรายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนไปให้ ผู้ปกครอง การจัดหาเงิน วัสดุครุภัณฑ์มาโรงเรียน วิธีเลือกและบริหารงานเกี่ยวกับวัสดุครุภัณฑ์เหล่านั้น ตลอดจนขวัญและการบำรุงขวัญของบุคลากรภายในโรงเรียน"

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานด้านวิชาการได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้บริหารและครูน่าจะให้ความสนใจเกี่ยวกับหลักการนี้เป็นพิเศษไว้มาก

กูด⁴⁵ (Good) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษามีความหมายถึงความพยายามหลายอย่างของผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาที่จะช่วยแนะนำครู เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษาคือจะช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ ช่วยพัฒนาตัวครู ช่วยเลือกและปรับปรุง การประเมินผลการสอน เบอร์ตันและบรัคเนอร์⁴⁶ (Burton and Bruckner) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาคือหมายถึงกลวิธีของผู้เชี่ยวชาญในอันที่จะให้บริการเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนโดยความร่วมมือของ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลายฝ่าย เพื่อก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและการพัฒนา การแก่เด็ก

⁴⁵ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : McGraw-Hill, Company, Inc., 1959), p.539.

⁴⁶ W.S. Burton, and L.J. Bruckner, Supervision : A Social Process. (New York : Appleton Century, Company, 1955), p. 11.

สำหรับนักการศึกษาไทย สาย ภาณุรัตน์⁴⁷ มีความเห็นว่าการนิเทศการศึกษาหมายถึง ความพยายามอย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่าง ที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษามีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน พันธ์ หันนาดิทร⁴⁸ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษามีใช้การบังคับหรือคอยจับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน ดังนั้นการนิเทศการศึกษาจึงต้องตั้งอยู่บนรากฐานแห่งมนุษยสัมพันธ์อันดี

ฟรานเซท⁴⁹ (Franseth) ให้อธิบายและถึงหลักการนิเทศการศึกษา 4 ประการคือ

1. การนิเทศจะให้ผลอย่างเต็มที่ในการปรับปรุงการเรียนการสอนก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้น ได้ให้ความสำคัญแก่วิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและตั้งอยู่บนจุดมุ่งหมายแน่นอน ซึ่งได้พิจารณาคถลงร่วมกันโดยคณะครูและผู้ที่ทำการนิเทศ
2. การนิเทศการศึกษามีความหมายสำหรับครูก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อผู้รับการนิเทศโดยตรง นั่นคือจะต้องให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ผู้ที่ทำการนิเทศช่วยเหลือในเรื่องใดจึงจะเป็นที่ต้องการของเขา

⁴⁷สาย ภาณุรัตน์, "การนิเทศการศึกษาคืออะไร," คู่มือนิเทศการศึกษา (พระนคร : แผนกการพิมพ์วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2511), หน้า 11-13.

⁴⁸พันธ์ หันนาดิทร, หลักบริหารโรงเรียน (พระนคร : วัฒนาพานิช, 2513), หน้า 148.

⁴⁹ Jane Franseth, Supervision as Leadership (New York: Row, Paterson and Company, 1961), pp. 23-28.

3. การนิเทศการศึกษาที่จะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองช่วย
และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการช่วยเหลือครู และจะต้องทำให้ครูรู้สึกว่าจะ
ช่วยให้เขาพบวิธีที่ดีกว่าในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

4. การนิเทศการศึกษาจะให้โคมพลวไรใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ใน
การแก้ปัญหา และช่วยให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาปัญหาตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อ
สร้างความเข้าใจพื้นฐานเสียก่อน

จากหลักการดังกล่าวผู้บริหารและครูควรจะต้องทราบไปถึงเทคนิคของ
การจัดและดำเนินการนิเทศการศึกษา ซึ่งเบอร์ตันและบรัคเนอร์⁵⁰ (Burton and
Bruckner) ได้กล่าวถึงวิธีการนิเทศที่จะถือได้ว่าเป็นเทคนิคของการปรับปรุงการสอน
ไว้ดังนี้

1. กลไกกลุ่ม (Group Devices)

ก. เทคนิคที่จะต้องลงมือทำ (Doing Techniques)

1. การประชุมปฏิบัติการ (Work Shops)
2. กรรมการต่าง ๆ (Committee)

ข. เทคนิคที่จะต้องไปการติดต่อสื่อสารทางวาจา (Verbal -
Techniques)

1. การประชุม (Staff Meeting)
2. การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group Counseling)
3. การให้เรียนวิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย
4. การให้เอกสารทางการศึกษา (Documentary Aids)
5. การกำหนดหนังสือให้อ่าน (Directed Reading)

ค. เทคนิคที่จะต้องใช้การสังเกต

1. การสังเกต (Directed Observation)
2. การทัศนศึกษา
3. การสัมมนาโดยการท่องเที่ยวไป (Travel Seminars)
4. ใส่วิดีโอทัศน์อุปกรณ์ (Audiovisual Aids)

2. กลไกในการนิเทศเป็นรายบุคคล (Individual Devices)

ก. เทคนิคที่จะใช้การมีส่วนร่วม

1. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการสอนทั้งหมด

(Participation in the Total Teaching Act)

2. การแก้ปัญหาของแต่ละบุคคล (Individual Problem

Solving)

ข. เทคนิคการไปภาษา

1. การปรึกษาหารือเป็นรายบุคคล (Individual

Conferences)

2. จัดให้มีการปรึกษาหารือเพื่อให้เกิดการปรับตัว

(Adjustment counseling)

ค. เทคนิคการสังเกต

1. การสังเกต (Directed Observation)

2. การเข้าเยี่ยมเยือนระหว่างกันและกัน

(Intervisitation)

นอกจากนี้ยังมีเทคนิคอื่น ๆ อีก เช่น การทดลอง การทดสอบ และ
วัดผลการวิจัย ฯลฯ เป็นต้น

งานวิชาการในโรงเรียนจะดีหรือไม่ นอกจากจะพิจารณาทางด้านขบวนการ
ทางการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรการสอนและการนิเทศการสอนแล้ว สิ่งอำนวย

ความสะดวกสำหรับการเรียนการสอนก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะสนับสนุนให้บุคลากรทำงานดีขึ้น หรือการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว อาคารสถานที่ และสิ่งบริการการสอน ห้องสมุด อุปกรณ์การสอน ก็มีความจำเป็นที่จะต้องนำเข้ามาพิจารณาถึงประโยชน์และวิธีการที่จะใช้

ปฏิญญา สาร 51 ได้กล่าวถึงความสำคัญของอาคารสถานที่ที่จะเป็นส่วนประกอบในการบริหารโรงเรียนไว้ว่า อาคารสถานที่เป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารโรงเรียน ครูใหญ่ที่เป็นนักบริหารแม้จะมีอาคารสถานที่ไม่ทันสมัย ไม่มีตึกหรัุ ๆ และอุปกรณ์ดี ๆ อาจใช้ความสามารถคิดแปลงอาคารสถานที่เก่าที่มีอยู่ให้ทันสมัย และคิดแปลงอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ได้ด้วยดี การบริหารอาคารสถานที่ในสิ่งนี้จึงไม่จำเป็นที่จะต้องของงบประมาณมาก ๆ สร้างอาคารสถานที่ใหม่ ๆ และทันสมัย แต่หมายถึงการบริหารด้วยหลักการที่จะทำให้โรงเรียนประถมศึกษาที่มีอาคารสถานที่เหมาะสมกับนักเรียน และชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในอาคารสถานที่ดังกล่าว มีความสะดวกเหมาะสมกับการเรียนและนักเรียนตลอดจนครูคนงาน ภารโรง และผู้มาติดต่อ ต่างก็ได้รับความสะดวกสบายตามสมควร

ปฏิญญา สาร 52 ยังได้เน้นถึงหลักการที่ควรยึดในการบริหารอาคารสถานที่ในโรงเรียนประถมศึกษาว่า

ลักษณะอาคารสถานที่ของโรงเรียนประถมศึกษาที่ดีควรยึดหลักการดังนี้

51 ปฏิญญา สาร, หลักการบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช 2519), หน้า 403.

52 เรื่องเดียวกัน, หน้า 403-405.

1. ประโยชน์ใช้สอย
2. คัดแปลงได้หลายอย่าง
3. ขยายโรงเรียนได้สะดวก
4. บรรยากาศเหมือนบ้านสำหรับเด็ก
5. ทนทานต่อการใช้งานทั้งถูกวิธีและไม่ถูกวิธี
6. อาคารสถานที่และเครื่องใช้มีสมบูรณ์
7. ผู้ปกครองและชาวบ้านในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มาใช้

อาคารสถานที่ของโรงเรียนเป็นครึ่งคราวได้สะดวก

อุปกรณ์การสอนก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ⁵³ ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของคุณค่าของการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนไว้ว่า "โรงเรียนปัจจุบันมีมากกว่าสมัยก่อนหลายเท่า และจะมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามหลักการศึกษาแผนใหม่มุ่งให้การศึกษามีเหมาะแก่พัฒนาการและวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคนโดยทั่วถึง ดังนั้นการสอนโดยใช้วัสดุอย่างเดียวจึงไม่เป็นการเพียงพอ และเนื่องจากวิชาที่ต้องเรียนในปัจจุบันมีมากกว่าสมัยก่อนขยายขอบเขตกว้างขวางออกไป มีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น เด็กสมัยนี้ต้องเรียนมากกว่าเด็กสมัยก่อน การที่จะให้เด็กค้นคว้าหาความรู้จากการอ่านหนังสือเพียงวิธีเดียวจึงไม่ไดผล เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ สมัยนี้ครูมีจำนวนไม่พอกับจำนวนนักเรียนในโรงเรียน วงการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องชวนช่วยหาเครื่องมือใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้เด็กเรียนได้ผลทันความเจริญก้าวหน้าของโลกปัจจุบัน ในด้านคุณค่าของอุปกรณ์การสอนนั้น กรมวิชาการได้ชี้ให้เห็นคุณค่าของอุปกรณ์การสอนหลายประการด้วยกัน กล่าวคือช่วยให้

⁵³ กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ, อุปกรณ์การสอน (กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2513), หน้า 2-5.

ผู้เรียนได้ประสบสภาพตามความเป็นจริง สามารถทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือปรับปรุงทัศนคติของผู้เรียนได้ ช่วยให้ผู้เรียนทั้งชั้นหรือทั้งหมู่ได้ประสบการณ์ร่วมกัน ประสบการณ์รวมจะช่วยให้เด็กเรียนร่วมกัน แบ่งปันความรู้แก่กัน รวมให้ความคิดเห็นและทำงานร่วมกันด้วยดี นอกจากนี้อุปกรณ์การสอนสามารถจัดปัญหา เรื่องระยะทางและเวลาได้ สามารถช่วยให้นักเรียนรู้อะไรต่าง ๆ ได้ ทั้ง ๆ ที่สิ่งเหล่านั้นบางอย่างอาจใหญ่โตเกินไป เช่น โลกของเรา ไกลเกินไป เช่น ชีวิตของชาวเอสกิโม ช้าเกินไป เช่น อาการผลิและบานของดอกไม้ เป็นต้น"

ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนมาให้ครู นักเรียน ใช้ประกอบการเรียนการสอนให้เพียงพอ และจัดระบบการควบคุมการใช้ การรักษาซ่อมแซม ตลอดจนสามารถแนะนำวิธีใช้ให้แก่ผู้สอนได้ด้วย

ปัจจุบันโรงเรียนต่าง ๆ ก็ได้พยายามนำเทคโนโลยีในการสอน (Instructional Technology) เข้ามายใช้ในโรงเรียน ซึ่งหมายถึงการนำ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ แนวความคิด กระบวนการ วิธีการ เทคนิค ตลอดจน อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้รวมกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในทางการเรียน การสอน ผู้บริหารต้องรู้จักวิธีการคัดเลือกนำมาใช้ จึงจะเกิดประโยชน์โดยประหยัด และบังเกิดผลคุ้มค่า

(วิ) ✓ ห้องสมุดเป็นอีกส่วนหนึ่งของบริการการสอน เพราะห้องสมุดเป็นศูนย์รวม แหล่งวิชาการทั้งปวงในปัจจุบัน การศึกษาปัจจุบันเน้นให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และรู้จัก คนควาด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อเด็กออกจากโรงเรียนแล้วก็จะสามารถศึกษา หาความรู้ด้วยตนเองได้ ครูมีหน้าที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักคนควาหาความรู้ใส่ตนอยู่เสมอ ดังนั้นงานบริหารของห้องสมุดที่จะจัดให้ครูและนักเรียนจึงเป็นอีกทางหนึ่งที่จะส่งเสริม ให้งานวิชาการภายในโรงเรียนดีขึ้น

เกรียง เอี่ยมสกุล⁵⁴ ได้ศึกษาเรื่องความมุ่งหมายของห้องสมุดโรงเรียน และโต้กล่าวว่า ห้องสมุดโรงเรียนควรจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก เพราะลำพังแต่การอ่านหนังสือจากชั้นเรียนก็ดี หรือฟังครูอธิบายในชั้นก็ดี ยังไม่เพียงพอ นักเรียนควรจะได้รับการส่งเสริมให้อ่านหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบอีกด้วย เพื่อเด็กจะได้มีประสบการณ์หรือความรู้กว้างขวางออกไปอีก เป็นการช่วยการเรียนรู้ในชั้นเป็นอย่างดี นอกจากนี้ห้องสมุดโรงเรียนควรจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมความเพลิดเพลินของเด็ก เพราะเด็กในวัยประถมศึกษามีความต้องการเพื่อน ต้องการความสนุกสนานและอยู่ในระยะเวลาที่ว่างมาก หากส่งเสริมให้เด็กใช้หนังสือเป็นเพื่อนแสวงหาความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือได้ มิใช่แต่เพียงจะช่วยให้เด็กใช้เวลาว่างในทางที่ชอบเท่านั้น เด็กยังจะได้รับประโยชน์จากการอ่านหนังสืออีกด้วย ความมุ่งหมายของการสร้างห้องสมุดโรงเรียนอีกประการหนึ่งก็คือ เพื่อสร้างนิสัยการรักการอ่านหนังสือให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัย นิสัยนี้เป็นนิสัยที่จำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับมนุษย์ที่เจริญแล้ว เป็นนิสัยที่ช่วยตนเองได้ในอนาคต เป็นนิสัยของผู้ที่ทำงาน โดยอาศัยหลักวิชา นิสัยนี้จะเกิดขึ้นได้จำเป็นจะต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ เหมือนนิสัยที่อื่น ๆ เช่นเดียวกัน

พนัส หันนาคินทร์⁵⁵ ได้ศึกษาเรื่องลักษณะของห้องสมุดที่ดีแล้วได้เสนอแนะว่าห้องสมุดที่ดีจะต้องมีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ได้รับการฝึกอบรมในวิชาบรรณารักษะ อยู่เป็นประจำ หรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรมีความรู้ในด้านนี้มาทำหน้าที่บรรณารักษะ ห้องสมุด ต้องมีหนังสืออุทิศเพียงพอแก่ความต้องการของนักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ คำราเรียนและหนังสืออ่านประกอบต้องมีให้พอ มีการจัดระเบียบที่ดี มีที่สำหรับวาง

⁵⁴เกรียง เอี่ยมสกุล, โรงเรียนประถมศึกษาภาคปฏิบัติ (ธนบุรี : โรงเรียนการช่างวุฒศึกษา, 2510), หน้า 153-154.

⁵⁵พนัส หันนาคินทร์, เรื่องเดิม, หน้า 150-151.

ฉบับพิมพ์ พ.ศ. 2513 (หน้า 40 : วิชาบรรณารักษะ)

หน้า 153-154

หนังสือสะดวกแก่การหยิบและการค้นคว้า มีโต๊ะสำหรับอ่านและเขียนเพียงพอแก่จำนวนนักเรียนที่ใช้ห้องสมุด มีการเก็บสถิติของจำนวนนักเรียนที่ใช้ห้องสมุด จำนวนผู้ยืม จำนวนหนังสือหายหรือสูญหายไปด้วยสาเหตุต่าง ๆ มีเครื่องมือช่วยบรรณารักษ์ เช่น เครื่องมือซ่อมหนังสือ แดตาสถิตหนังสือเพื่อสั่งซื้อ และระบบสำหรับการยืมหนังสือควรจะเป็นไปในทางให้ความสะดวกแก่นักเรียนที่จะยืม มีเครื่องช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากจะอ่านหนังสือ เช่น การแสดงหนังสือที่เพิ่งได้รับใหม่ เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้ว โรงเรียนประถมศึกษามักจะมีฐานะการเงินไม่ค่อยดีนัก ห้องสมุดโรงเรียนมักตั้งขึ้นมาด้วยวิธียืมหนังสือไปยังหน่วยราชการต่าง ๆ หรือขอไปยังองค์การหรือหน่วยงานเอกชน วิธีการเช่นนี้มักจะไม่ได้รับหนังสือที่เหมาะสมแก่เด็ก เมื่อได้มาแล้วก็ต้องเก็บรักษาไว้ในห้องสมุดและมีประโยชน์น้อยเต็มที่ ทางที่ดีควรตั้งต้นเลือกเฟ้นหนังสือเข้าห้องสมุดเฉพาะหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนเท่านั้น โรงเรียนที่มีเงินบำรุงการศึกษา มีรายได้หรือมีงบประมาณช่วยเหลือจะสามารถจัดห้องสมุดของโรงเรียนได้เป็นหลักฐานและเหมาะสม หากจะขอคำแนะนำ เรื่องการจัดห้องสมุดไปยังสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย คุรุสภา หรือมหาวิทยาลัยซึ่งมีการ

เปิดสอนในวิชาบรรณารักษศาสตร์ ก็จะได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นงานอีกส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่จะจัดให้เด็ก เพื่อเป็นการส่งเสริมให้งานทางด้านวิชาการของโรงเรียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็กบางอย่างไม้อาจจะสอนให้เกิดขึ้นได้ด้วยการศึกษาอย่างเป็นทางการในชั้นเรียน บุคคลลักษณะ ความสามารถพิเศษและความสนใจ บางครั้งซ่อนเร้นอยู่ในตัวเด็กเมื่อเด็กต้องอยู่แต่ในชั้นเรียนและเรียนหนังสืออย่างทางการ ดังนั้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงมีเพียงจะทำให้วิชาการในชั้นเรียนสมบูรณ์เท่านั้น แต่จะช่วยทำให้โรงเรียนมีโอกาสเพิ่มเติมสิ่งที่ขาดตกบกพร่องในชั้นเรียนให้เด็กมากยิ่งขึ้นดังความเห็นของ สุรินทร์ สรศิริ⁵⁶ ที่กล่าวว่า "กิจกรรม

⁵⁶ สุรินทร์ สรศิริ, "กิจกรรมนอกหลักสูตร," วิทยากร ปีที่ 59

เสริมหลักสูตรคือกิจกรรมที่ไม่ได้จัดไว้ในหลักสูตร และไม่ได้บังคับให้นักเรียนเรียน แต่เราสมัครใจจัดทำขึ้นในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความเจริญของเด็กทุกคน และ ขณะเดียวกัน กอ สวัสดิ์พาณิชย์⁵⁷ กล่าวว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรคืองานซึ่งครู และนักเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตของเด็กเพิ่มจากที่บ่งไว้ในหลักสูตร

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์⁵⁸ กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตวิทยา
2. เพื่อดึงเอาความสนใจความกระตือรือร้นของเด็กให้ปรากฏ

ออกมา

3. เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์
4. เพื่อสร้างมิตรภาพระหว่างเด็กด้วยกันและระหว่างเด็กกับครู

ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

5. เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำของเด็ก

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์⁵⁹ ได้แยกประเภทการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นในประเทศไทยมีดังนี้

⁵⁷ กอ สวัสดิ์พาณิชย์, ., "กิจกรรมเสริมหลักสูตร," ประมวลนิเทศ
การศึกษา (กรมวิชาการ, 2497), หน้า 11.

⁵⁸ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, "กิจกรรมนักเรียน (Student Activity Program)," เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา Student Activity Program แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2517, หน้า 5-8 (อค์สำเนา).

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

1. การปกครองหรือการบริหาร เช่น สภานักเรียน กรรมการนักเรียน หัวหน้าชั้น ฯลฯ
2. การบำเพ็ญประโยชน์ เช่น กลุ่มอาสาสมัครทำงานให้ห้องสมุด กลุ่มรณรงค์เพื่อรักษาความสะอาด
3. ศาสนาและสังคมสงเคราะห์ เช่น อนุภาค ชุมนุมยุวพุทธ ชุมนุมบำเพ็ญประโยชน์
4. การศึกษาระดับมัธยม เช่น การจัดรับรองแขก ชุมนุมวัฒนธรรมนานาชาติ ชุมนุมวัฒนธรรมไทย ฯลฯ
5. การกีฬา เช่น ชุมนุมฟุตบอล ชุมนุมตะกร้อ ชุมนุมแบดมินตัน ฯลฯ
6. ด้านวิชาการ เช่น ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ ฯลฯ
7. การพิมพ์ เช่น ชุมนุมที่จัดทำหนังสือประจำโรงเรียน วารสาร ชุมนุมวิชาการ ฯลฯ
8. การประชุม เช่น นักเรียนจัดบรรยายหรืออภิปรายกันเอง เชิญบุคคลภายนอกมาบรรยายหรือปาฐกถา
9. การรื่นเริงหรือสันทนาการ เช่น ชุมนุมละคอน ชุมนุมดนตรี ชุมนุมศิลปพ้อนรำไทย ฯลฯ
10. กิจกรรมเบ็ดเตล็ดจัดขึ้นตามความสนใจของนักเรียน เช่น ชุมนุมสะสมแสตมป์ ชุมนุมถ่ายรูป ชุมนุมสะสมแมลง ฯลฯ

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรก็คือกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน นอกเหนือไปจากการเรียนในชั้น เพื่อช่วยให้การเรียนของนักเรียนดีขึ้น และช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสังคมทั้งในขณะที่ยังอยู่ในโรงเรียนและเมื่ออยู่ในสังคมภายนอกโรงเรียน

สิ่งจำเป็นสุดท้ายของการบริหารงานวิชาการที่จะกล่าวในที่นี้คือการประเมินผล ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้หลักการ วัตถุประสงค์ และแนวการดำเนินงานวัดผลไว้ดังนี้

ด้านหลักการของการประเมินผลการศึกษาขึ้น เอลส์บริและคณะ⁶⁰
(Elsbree and Others) ได้กล่าวถึงหลักการประเมินผลไว้ดังต่อไปนี้คือ

1. จะต้องครอบคลุมองค์ประกอบของการเรียนการสอน
2. จะต้องมีส่วนร่วมร่วมกันในการทำงาน
3. จะต้องมีโอกาสที่เที่ยงตรง แน่นนอน และเชื่อถือได้
4. จะต้องมีการพิจารณาสืบสวนอย่างถูกต้อง
5. จะต้องมีการกระทำต่อเนื่องกันไปเป็นระยะ
6. จะต้องกำหนดหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน

ด้านวัตถุประสงค์ในการประเมินผลการศึกษา เดรสเซลและเมย์ฮิว⁶¹
(Dressel and Mayhew) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการศึกษาไว้
อย่างชัดเจนและครอบคลุมถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

1. เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนและทบทวนเป้าหมายทางการศึกษา
ใดถูกต้อง
2. เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลทางการศึกษา
3. เพื่อประเมินค่าการพัฒนาบทเรียน
4. เพื่อปรับปรุงเนื้อหาวิชาและโปรแกรมการสอนให้สนองต่อความ
ต้องการของเด็กแต่ละคน
5. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนรู้ถึงวิธีการประเมินตนเอง
6. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

⁶⁰ Elsbree, McNally and Wynn, op.cit., pp. 176-177.

⁶¹ Pual L. Dressel and Lewis B. Mayhew, General Education Exploration in Evaluation. (Washington, D.C.: American Council on Education, 1954), p. 19.

ด้านกระบวนการวัดผล เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และเอนก ศรีแสง⁶²
กล่าวถึงกระบวนการวัดผลการศึกษาไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนให้แน่นอน
2. เขียนจุดมุ่งหมายในรูปของพฤติกรรม
3. เลือกสภาพการณ์ ปัญหา กิจกรรม ข้อสอบ เพื่อทดสอบดูว่า
นักเรียนมีพฤติกรรมดังจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่
4. จัดดำเนินการสอบ
5. ตรวจสอบข้อสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ
6. อภิปรายข้อสอบกับนักเรียนในชั้นเรียน
7. ปรับปรุงข้อสอบหรือเครื่องมือที่ใช้วัดผลให้มีคุณภาพสูงขึ้น
8. วางแผนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

ภิญโญ สาธร⁶³ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการจัดการประเมินผลว่า
ควรทำในรูปของคณะกรรมการและให้ทำหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. ประเมินผลการศึกษา
2. รวบรวมผลการวิจัย
3. ทำการวิจัยงานขององค์การภายในโรงเรียน
4. ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทุกฝ่ายในการให้คำแนะนำปรึกษา
หรือเกี่ยวกับเทคนิคการประเมินผลและการวัดผล

5. ออกแบบประเมินผล

6. รวบรวมข้อเสนอแนะและแนวความคิดเห็นเสนอต่อครูใหญ่

⁶² เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, และเอนก ศรีแสง, หลักเบื้องต้นของการ
วัดผลการศึกษา (พระนคร : อักษรสัมพันธ์ 2518), หน้า 11-12.

⁶³ ภิญโญ สาธร, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2516),
หน้า 366-367.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปี ค.ศ. 1946 ในการเขียนวิทยานิพนธ์เพื่อรับปริญญาเอก ฟรานซิส เรโนลด์⁶⁴ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนสาธิตกับระบบโรงเรียนของรัฐ" ("A Comparative Study of Selected Laboratory Schools with a Representative Public School System") ในการศึกษานี้ ใช้โรงเรียนสาธิต 13 โรงเรียน ซึ่งเป็นของ 6 มหาวิทยาลัย และเป็นของวิทยาลัยอีก 7 แห่ง พบว่าโรงเรียนสาธิตได้จัดสอนเนื้อหาวิชาที่กว้างเป็นแบบหน่วย ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ สำหรับการสอนวิชาที่ต้องใช้ทักษะ ในด้านความร่วมมือกับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยตามที่กำหนดไว้ในตารางสอนยังน้อยไป โดยเฉพาะในเรื่องการสังเกตการสอนและการฝึกสอน และกำหนดวันเวลาไว้ตายตัวสำหรับการมาเยี่ยมของศึกษานิเทศก์ทางวิชาเนื้อหา ซึ่งทำให้ขัดขวางต่อการจัดวิชาเนื้อหาให้ยืดหยุ่นได้เป็นอย่างมาก อุปกรณ์การสอนส่วนใหญ่ได้นำมาใช้ในชั้นเรียน ชุมมุขชนในห้องถิ่นได้ใช้โรงเรียนสาธิตเหล่านี้เป็นแหล่งวิชา มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดที่ช่วยในการอ่านและเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนอย่างเป็นที่น่าพอใจ ได้มีการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพิ่มเติมคือ จัดให้มีบันทึก จดหมาย และรายงานความก้าวหน้าในการเรียนหรือเรื่องที่เป็นปัญหาไปให้ครูปกครองนักเรียนทราบ

โรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในสถานักเรียนจำนวนกว่า 3 ใน 4 ของโรงเรียนสาธิตทั้งหมด ได้จัดให้มีระเบียบการบันทึกพัฒนาการทางด้านร่างกายไว้อย่างสมบูรณ์ ในด้านการเรียนการสอนก็ได้จัดสนองความแตกต่างของเด็กแต่ละคนโดยจัดให้มีชั้นเรียนพิเศษ และจัดหลักสูตรพิเศษตามความสามารถของนักเรียน

---

⁶⁴ Lee Francis Reynolds, "A Comparative Study of Selected Laboratory Schools with a Representative Public School System," Bulletin of the School of Education, Indiana University, 26 (July, 1950), pp.81-87.

ในด้านความเป็นผู้นำทางการศึกษา โรงเรียนสาธิตได้สร้างเสริมความเข้าใจของครูและผู้บริหารในเรื่องความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็ก และโรงเรียนสาธิตได้มีอิทธิพลต่อการปรับปรุงโรงเรียนอื่น ๆ ในท้องถิ่นในทางปฏิบัติด้วย มีโรงเรียนสาธิตเพียง 2 โรงเรียนที่จัดงบประมาณไว้สำหรับการทดลองสำหรับหน้าที่ของศึกษานิเทศก์นี้ ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตเหล่านี้เป็นผู้กำหนดในด้านบริการพิเศษที่จัดให้แก่เด็กเรียนแต่ละคนยังมีน้อยไป

ในการเปลี่ยนโปรแกรมการเรียนปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างโรงเรียนที่เสียค่าใช้จ่ายสูงกับโรงเรียนที่เสียค่าใช้จ่ายต่ำ และความแตกต่างที่สำคัญระหว่างโรงเรียนที่กล่าวนี้คือในการปรับปรุงชั้นเรียน การมีเครื่องมือเครื่องใช้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ดี ฟรานซิส เรโนลด์ ให้ความเสนอแนะว่า ควรมีการเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายให้แก่โรงเรียนสาธิตเหล่านี้ และควรมีการปฏิบัติในเรื่องใหม่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การร่วมมือกันเป็นหมู่คณะไปเยี่ยมโรงเรียนอื่น
2. การทำประมวลการสอน
3. สนับสนุนให้มีการทดลอง
4. การศึกษาเด็กควรมีให้มากยิ่งขึ้น ลงทะเบียนผู้ที่ถูกเลือกศึกษาและติดตามผลหลังจากออกจากโรงเรียนไปแล้ว
5. ปรับปรุงโรงเรียนสาธิตให้มีแนวความคิดใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
6. ให้มีการให้การศึกษอย่างกว้างขวางและจัดให้มีบริการแนะแนวอาชีพ
7. เพิ่มพูนความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

นอกจากนี้แล้ว ดี ฟรานซิส เรโนลด์ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดดำเนินการโรงเรียนสาธิตไว้ว่า

1. ควรจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่โรงเรียนสาธิตมากขึ้นโดยคิดจากรายหัวนักเรียน เพื่อเพิ่มพูนโอกาสในการให้การศึกษาให้มากยิ่งขึ้น
  2. อัตราส่วนระหว่างนักเรียนกับครูในระดับประถมศึกษา ควรให้เหมาะสมเพื่อครูจะได้มีเวลาสำหรับทำการทดลองและสอนวิชาทักษะให้แก่เด็กแต่ละคน
  3. ควรจะเพิ่มเงินงบประมาณให้เพียงพอสำหรับการทดลองและการวิจัย
  4. ควรจัดโปรแกรมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพที่สร้างสรรค์และก้าวหน้าในทางการศึกษา ทั้งสามอย่างที่นำไปใช้ในโรงเรียนธรรมดาได้
  5. ศึกษานិเทศก์ควรมีเวลาสำหรับนิเทศการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น โดยละจากงานธุรการเสียบ้าง และใช้เวลาส่วนใหญ่จัดโปรแกรมอย่างมีประสิทธิภาพที่จะก่อให้เกิดความงอกงามแก่คณะครู
  6. โรงเรียนสาธิตควรรับนักเรียนจากโรงเรียนในท้องถิ่น ๆ หรือจากโรงเรียนในตำบลใกล้เคียง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- สมอาจ วัฒนโธ⁶⁵ ได้ทำวิจัยเรื่องความเห็นของอาจารย์โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนสาธิต ตัวอย่างประชากรได้แก่อาจารย์โรงเรียนสาธิตทั้ง 4 แห่ง ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาทั้ง 3 ซึ่งมีจำนวน 111 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสาธิตทุกแห่งของวิทยาลัยวิชาการศึกษาทำได้ดีปานกลาง และมีแนวโน้มเอียงที่แสดงให้เห็นว่ายังจะดีขึ้นต่อไปอีก มีบางเรื่องเท่านั้นที่แสดงให้เห็นว่ามีภาระที่น้อยอยู่ เรื่องเหล่านั้นคือ การ

⁶⁵สมอาจ วัฒนโธ, "ความคิดเห็นของอาจารย์โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนสาธิต วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2509. (อัครสำเนา), หน้า 123-125.

ประชุมเพื่อแก้ไขปรับปรุงวิธีการสอน การประชุมสัมมนา เรื่องการใช้จ่ายการเรียน การเชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนและการประชุมระหว่างครูกับ ผู้ปกครอง

2. การจัดการศึกษาของโรงเรียนสาธิตทุกแห่งของวิทยาลัยวิชาการศึกษาทำได้ดีปานกลาง และมีแนวโน้มเชิงที่แสดงให้เห็นว่าเกือบจะถึงระดับดีมาก อยู่แล้ว แต่มีบางเรื่องเท่านั้นที่มีแนวโน้มเชิงที่เห็นได้ว่ายังกระทำน้อยอยู่ เรื่อง เหล่านั้นคือ การประชุมปรึกษาหารือระหว่างอาจารย์ที่ศึกษจากวิทยาลัยกับอาจารย์ ในโรงเรียนสาธิตและการแนะนำเรื่องการจัดมุมวิชาการต่าง ๆ ในห้องเรียนแก่นิสิต ฝึกสอน

3. การประสานงานระหว่างโรงเรียนสาธิตกับวิทยาลัยเจ้าสังกัดอยู่ใน ระดับไม่น่าพอใจ เพราะทั้งสองฝ่ายไม่มีความสัมพันธ์เท่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทั้งสองฝ่ายขาดการประชุมเพื่อชี้แจงนโยบายให้ทราบร่วมกัน เรื่องนี้เป็น ปัญหาของโรงเรียนสาธิตทุกแห่งของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน สาธิตในพระนครหรือในบางแสนก็ตาม

4. อาจารย์ในโรงเรียนสาธิตของวิทยาลัยวิชาการศึกษาส่วนมากมีทัศนคติ ต่อการบริหารงานของโรงเรียนและต่อการทำงานของตนเองไปในทางที่ดี ส่วนที่มี ทัศนคติไปในทางไม่สู้ดีมีจำนวนน้อย

5. อาจารย์โรงเรียนสาธิตทุกแห่งของวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีคุณสมบัติ ทางอาชีพค่อนข้างสูง

6. เกี่ยวกับเรื่องปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานของอาจารย์โรงเรียน สาธิตวิทยาลัยวิชาศึกษานั้น แต่ละแห่งมีปัญหาในแแต่ละ เรื่องเล็กน้อยแตกต่างกันไป แต่ปัญหาความสำคัญร่วมกันมีเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้คือ ไม่มีโอกาสศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติม มีความรู้ค่อยไป ระดับความรู้ของนักเรียนแตกต่างกันทำให้เกิดความยุ่ง ยากแก่การสอน แหล่งค้นคว้าหาความรู้มีน้อย ห้องเรียนที่สอนมีนักเรียนน้อยเกินไป รายได้น้อยไป คณะครูไม่มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่มีที่ปรึกษาปัญหาทางด้าน

วิชาการ อุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอแก่ความต้องการ และงานธุรการที่ได้รับมอบหมายนั้นหนักเกินไป

ต่อมาจ วัฒนโธ ไทขอเสนอแนะว่า

1. เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิตวิทยาลัย วิชาการศึกษาได้ผลอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทางโรงเรียนควรจัดให้มีการประชุม เพื่อแก้ไขปรับปรุงวิธีสอนและประชุมสัมมนา เรื่องการใช้ตำราเรียนในโรงเรียนให้บ่อยครั้งกว่าเท่าที่เคยเป็นมา ควรจะเชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน ให้มากกว่าเดิม และควรจัดให้มีการประชุมระหว่างครูกับผู้บริหารอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพื่อทั้งสองฝ่ายจะได้ร่วมมือกันอบรมสั่งสอนนักเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. เพื่อให้การประสานงานระหว่างโรงเรียนสาธิตและวิทยาลัย เจ้าสังกัดเป็นไปด้วยดีและได้ผลอันควร ทั้งสองฝ่ายควรจะได้มีการประชุมชี้แจง นโยบายและแผนงานของตนให้ทราบร่วมกัน และควรจะมีการประชุมชี้แจงให้ทราบร่วมกันอยู่เสมอ เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเปลี่ยนนโยบายหรือจัดทำแผนงานใหม่

อมร พรหมมีฤทธิ์⁶⁶ ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาปัญหาในการดำเนินงาน ของโรงเรียนสาธิตในสังกัดกรมการฝึกหัดครู ตัวอย่างประชากรคืออาจารย์ในโรงเรียน สาธิตของวิทยาลัยครู 5 แห่ง ซึ่งมีจำนวน 66 คน ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในสังกัดของ โรงเรียนฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู พอจะสรุปได้ดังนี้

1. หัวหน้าฝ่ายโรงเรียนสาธิตส่วนมากมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนสาธิตอย่างชัดเจน สำหรับอาจารย์โรงเรียนสาธิตมีความเข้าใจในเรื่องนี้ไม่เพียงพอ

⁶⁶อมร พรหมมีฤทธิ์ เรื่องเดิม, หน้า 117-120.

2. การปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมการณ์ของโรงเรียนสาธิตยังไม่สมบูรณ์ ส่วนมากมักจะเน้นด้านการฝึกสอน
3. การวิจัยและทดลองในโรงเรียนสาธิตยังมีน้อยไป ขาดบุคลากรและเงินทุนสำหรับทำการทดลองหรือวิจัย
4. อาจารย์โรงเรียนสาธิตส่วนมากมีคุณสมบัติทางอาชีพค่อนข้างสูง ไม่ประสงค์จะสอนนักเรียนระดับประถมศึกษา ต้องการย้ายไปสอนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา
5. ปัญหาในด้านความสัมพันธ์กับวิทยาลัยครู ทำให้การประสานงานกันระหว่างอาจารย์ทั้งสองฝ่ายมีน้อยมาก และมีผลกระทบกระเทือนต่อการฝึกหัดครูและโครงการปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมการณ์ของโรงเรียนสาธิตทั้งหมด
6. โรงเรียนสาธิตกำลังเผชิญกับปัญหาสำคัญในเรื่องอาจารย์ไม่พอ ห้องเรียนไม่พอ อุปกรณ์การสอนไม่พอ ห้องเรียนมีนักเรียนมากเกินไป และขาดมากในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่อาจารย์โรงเรียนสาธิต สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) เครื่องมือเครื่องใช้ (Equipment) เงินงบประมาณและเงินทุน และคณะครูอาจารย์ที่มีความสามารถสูง

อมร พรหมมีฤทธิ์ ไชยเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนสาธิตไว้ดังนี้

1. หัวหน้าฝ่ายและอาจารย์โรงเรียนสาธิตควรมีความเข้าใจถึงบทบาทวัตถุประสงค์ของโรงเรียนสาธิตอย่างชัดเจน และปรับปรุงหน้าที่หลัก หน้าที่รองของโรงเรียนให้เหมาะสมกับที่เป็นโรงเรียนสาธิต
2. โรงเรียนสาธิตจะต้องยอมรับหน้าที่รับผิดชอบในการเป็นผู้ทดลองและวิจัยทางการศึกษาและทางวิทยาลัยครู กรมการฝึกหัดครูควรมีบทบาทช่วยในเรื่องนี้ด้วย
3. ควรมีการประชุมคราววางแนวปรัชญา จุดมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียนให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงโรงเรียนในอนาคต

4. ควรมีการประชุมเพื่อวางแผนงานบริหารโรงเรียน วางแผนการสอน ซึ่งในบางเรื่องควรมีผู้แทนจากวิทยาลัยครู โรงเรียนอื่น และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งผู้แทนนักเรียนด้วย

5. ควรมีการปรับปรุงคุณภาพของอาจารย์โรงเรียนสาธิต เช่นจัดให้มีการอบรมครูประจำการ การนิเทศการสอน ให้โอกาสเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรือเข้ารับการอบรมทางวิชาการ การสังเกตการสอนในโรงเรียนอื่น การประชุมครู การปฐมนิเทศ และการศึกษาต่อ

6. จัดหาอุปกรณ์การสอนวิชาต่าง ๆ เครื่องอำนวยความสะดวก เครื่องมือเครื่องใช้ให้เพียงพอ

7. ปรับปรุงห้องสมุดและห้องศูนย์อุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยครูและนักเรียนในการเรียนการสอน

8. ควรส่งเสริมให้ครูทุกคนได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมตามความถนัดและความสนใจ ทางโรงเรียนควรช่วยเหลือในเรื่องการเงินด้วย และต้องมีการตระเตรียมงานล่วงหน้าเพื่อมิให้เด็กต้องเสียผลทางการเรียน

9. ส่งเสริมให้มีการศึกษานอกสถานที่ ภาวไร้แหล่งวิชาในท้องถิ่น วิทยากรในท้องถิ่นให้มากขึ้น

10. ควรมีการประชุมแก้ปัญหาและการสังเกตการสอนในชั้นเพื่อการศึกษา ปัญหาและปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งจะต้องทำด้วยความระมัดระวัง

11. โรงเรียนสาธิตควรมีโครงการวิจัย การทดลองวิธีสอนแบบต่าง ๆ เป็นผู้นำในการสอนด้วยวิธีใหม่ ๆ

12. ควรมีการประเมินผลหลักสูตรและเทคนิคการสอนที่ใช้ในโรงเรียน สาธิตอยู่ตลอดเวลา

13. ปรับปรุงการวัดผลให้ทันสมัย ปรับปรุงการสอนวิชาต่าง ๆ ข้อทดสอบ เกณฑ์การวัดผล การสอบคัดเลือกเข้าเรียน ตลอดจนระเบียบและรายงานผลการเรียน ให้มีประสิทธิภาพสูง

14. ปรับปรุงตารางสอนของโรงเรียนให้เหมาะกับความสนใจของเด็ก และสัมพันธ์กับตารางสอนของฝ่ายวิชาการของวิทยาลัย

15. ควรจัดตั้งศูนย์บริการโสตทัศนอุปกรณ์ขึ้น และควรจะสนับสนุนให้คณะครูอาจารย์ทั้งในวิทยาลัยครูและโรงเรียนสาธิต ได้ร่วมกันศึกษาและสร้างอุปกรณ์ใหม่ๆ ที่จะประโยชน์ในการปรับปรุงการสอนวิชาต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษา

16. ปรับปรุงให้จำนวนชั่วโมงสอนของอาจารย์โรงเรียนสาธิตลดลงเพื่อให้มีเวลาเหมาะสมกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียนสาธิต

17. ติดต่อประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชาต่างๆ ของวิทยาลัยแต่ละหมวด โดยเฉพาะต้องติดต่อประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชาการศึกษาให้ใกล้ชิด กำหนดโครงการ เวลา และวิธีสังเกตเด็กให้แน่นอน

18. ควรปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์โรงเรียนสาธิตกับอาจารย์วิทยาลัยครูให้เป็นผลดีต่อโปรแกรมทั้งหมดของโรงเรียน และโรงเรียนสาธิตควรร่วมกับวิทยาลัยครูในการศึกษาบทบาทของโรงเรียนที่มีต่อวิชาชีพครูและการฝึกหัดครู มีการวางแผนงานร่วมกันเป็นอย่างดีและประสานงานกันอย่างระมัดระวัง

19. โรงเรียนสาธิตควรปรับปรุงในด้านการติดต่อและความสัมพันธ์กับโรงเรียนประชาบาลในท้องถิ่นรอบ ๆ ให้ดีขึ้น

20. ควรปรับปรุงโรงเรียนสาธิตให้เป็นผู้นำของโรงเรียนในท้องถิ่น เป็นตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาที่ดี

21. ควรมีการออกแบบสอบถาม สํารวจความต้องการของอาจารย์โรงเรียนสาธิตในด้านต่าง ๆ อย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อนำมาเป็นแนวทางพิจารณา ร่วมกันวางแผนงานแก้ปัญหาต่อไป

22. ควรมีการเตรียมงานก่อนเปิดภาคเรียนเป็นอย่างดีและปรับปรุงให้ มีประสิทธิภาพขึ้นเรื่อย ๆ

สรุป งานบริหารวิชาการในโรงเรียนตามแนวของนักการศึกษาทั้งหมดที่
ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่างานวิชาการของโรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ
ต่าง ๆ ที่ผู้บริหารและคณะครูอาจารย์จะต้องมีความเข้าใจและศึกษาให้รู้ถึงการดำเนิน
งานในด้านองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันระหว่างผู้บริหารและครูอาจารย์ กล่าวคือ องค์
ประกอบทางด้าน

1. กระบวนการบริหารงานวิชาการ
  2. หลักสูตรและการสอน
  3. การนิเทศการสอน
  4. อาคารสถานที่และสิ่งบริการการสอน ได้แก่วัสดุอุปกรณ์การสอน
- และห้องสมุด
5. กิจกรรมเสริมหลักสูตร
  6. การประเมินผลการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย